

Према Одлуци (бр. III-01-1035/86 од 25. октобра 2023. године) Сената Универзитета у Крагујевцу одређени смо за чланове Стручне комисије за припрему Извештаја о предложеном кандидату, др Милошу Ковачевићу, редовном професору, за доделу звања професор емеритус. Захваљујући члановима Сената Универзитета у Крагујевцу на указаном поверењу, достављамо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На основу чињеница из биографије професора др Милоша Ковачевића и увида у његову библиографију, Комисија износи своје закључке у погледу испуњености услова дефинисаних Законом о високом образовању и Правилником о условима и поступку доделе звања и права лица изабраног у звање професор емеритус Универзитета у Крагујевцу (број: III-01-267/17 од 30. 03. 2017. године).

Др Милош Ковачевић, редовни професор (ужа научна област *Савремени српски језик* и ужа научна област *Теоријске лингвистичке дисциплине*) посебно се истакао својим научним радом, о чему недвосмислено сведочи његова библиографија. Реч је о најобимнијој библиографији у области србистике.

Проф. др Милош Ковачевић до сада је, уз 24 уџбеника српског језика за основну и средњу школу, и око 350 стручних прилога, из различитих научних области српског језика (пре свега синтаксе, стилистике, социолингвистике и историје српског књижевног језика) објавио 38 научних књига, од чега су две хрестоматије (о ћирилици, и о односу писаца према језику), док је једна коауторска. Три књиге су доживеле и друго издање, док је једна (*Стилистика и граматика стилских фигура*) доживела чак четири издања. Осим научних књига, уџбеника, приказа научних монографија, рецензија и ситнијих стручних прилога, проф. др Милош Ковачевић је објавио 412 оригиналних или прегледних научних радова, односно 927 научних и стручних прилога укупно. У међународним часописима из категорије (М 20 са листе Међународног комитета слависта) објавио је 46 оригиналних научних и прегледних радова, затим 185 радова у националним тематским зборницима, па 71 рад у зборницима са међународних научних скупова, као и 110 радова у часописима националног и водећег националног значаја, од којих седам представљају пленарна предавања, од чега четири на међународним научним скуповима, а три на националним научним скуповима.

О утицају професора Ковачевића на развој србистике, превасходно у смислу критеријалности и терминолошке прецизности, сведочи изузетно велики број цитата. Свима који се баве лингвистиком познато је да нема готово ниједне србистичке и/или сербокроатистичке монографије или монографске студије која је за предмет анализе имала питања синтаксе или стилистике српског језика а да међу најцитиранијим ауторима није и проф. др Милош Ковачевић. Према налазима Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ из 2019. године цитаторској бази *Web of Science* забележено је 19 цитата, без аутоцитата из радова Милоша Ковачевића (а то је број који га сврстава међу најцитираније ауторе од свих наших аутора из хуманистичких наука на *Web of Science*). Што се пак тиче цитатности у србистици и/или сербокроатистици, број цитата засигурно прелази 3000 (три хиљаде).

Такође, изузетно је велики и број рецепцијских текстова (преко 200), те је јасно да су се бројни истраживачи, међу којима и истраживачи који се баве страним филологијама, директно или индиректно надовезали на његове теоријско-методолошке концепте и истраживачке резултате.

Уредник је бројних монографија и зборника, и рецензент радова у часописима највиших категорија и чак 67 монографија. Члан је уредничког одбора или уредник девет часописа.

На Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу проф. др Милош Ковачевић био је и руководиоца два пројекта, које је у оквиру основних истраживања финансирао Министарство науке и технолошког развоја Републике Србије: *Српски језик и друштвена кретања* (2006–2010) и *Динамика структура савременог српског језика* (2011–2020). На Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву проф. др Милош Ковачевић био је руководиоца више једногодишњих пројекта финансираних од стране Министарства науке Републике Српске. Проф. др Милош Ковачевић је од 2018. године и руководиоца Одјела за српски језик Института „Иво Андрић“ у Андрићграду, у коме води пројекат *Значај српског језика за очување српског културног идентитета*.

Неспорна је и међународна репутација професора Ковачевића, неуобичајена за научника који је своју академску каријеру посветио превасходно националној дисциплини. Издвојићемо само неке од показатеља. Члан је Комисије за рангирање словенских часописа при Међународном комитету слависта од 2015. године (МКС листа). Осим тога што је био лектор и гостујући професор на Рурском универзитету у Бохуму у Савезној Републици Немачкој (од 1997. до 2021. Године), проф. Ковачевић је учествовао на светским Конгресима слависта, био рецензент међународних пројекта, у Лондону 2000. и 2001. године, поводом славе Фонда Лаза Костић, одржао предавања која су објављена на српском и енглеском језику.

Професор Ковачевић је постигао изузетне резултате у обезбеђивању наставно-научног подмлатка у области србистике, тачније резултате који немају ни приближног еквивалента. Милош Ковачевић био ментор за 25 магистранта из опште лингвистике, српског језика и стилистике. А до сада је био ментор 38 одбрањених докторских дисертација на Филозофском факултету у Сарајеву (пре рата), на Филозофском факултету у Источном Сарајеву, Филозофском факултету у Бањој Луци, на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу и на Филолошком факултету у Београду. Шеснаест докторанада који су код њега докторирали данас су универзитетски наставници на универзитетима у Србији и Републици Српској (пет редовних професора: Сreto Танасић, Миланка Бабић, Илијана Чутура и Милка Николић, Веселина Ђуркин; седам ванредних: Сања Куљанин, Вера Ђеврић Нишић, Мијана Кубурић Мацура, Јелена Петковић, Ана Јањушевић Оливери, Нина Ђеклић, Јелена Спасић; четири доцента: Саша Ђукић, Тиана Тошић Лојаница, Ивана Палибрк и Биљана Мишић), од тога на Универзитету у Крагујевцу у научна звања произвео је шест наставника који су докторирали под његовим менторством (два редовна професора, два ванредна и два доцента на ФИЛУМ-у и Факултету педагошких наука у Јагодини. Без претеривања се може рећи да се, са аспекта теоријско-методолошке оријентације, данас препознаје „Ковачевићев(ск)а школа“ у србистици, и то не само у Републици Србији, него на територији некадашње Југославије.

Професор Ковачевић има посебне заслуге за развој и напредак Универзитета и факултета који га је предложио за доделу звања. Дао је кључни допринос акредитацији и успостављању првих првих акредитованих филолошких докторских студија и првих докторских студија србистике у земљи (на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу) и оснивању првог и за сад јединог Центра за проучавање

језика и књижевности. Радио је у настави на сва три нивоа студија. Изузетан је и његов допринос у оснивању, промовисању и унапређењу категоризације већ традиционалних научних скупова, зборника са скупова и часописа: Међународног научног скупа *Језик, књижевност, уметност* (ФИЛУМ, са зборником категорије М14, који је одржан 18 година заредом), првог у земљи и региону научног скупа младих филолога, часописа *Наслеђе* (ФИЛУМ, са категоријом М23), часописа *Српски језик, студије српске и словенске* (са категоријом М23, односно првом категоријом на МКС листи, а чији је суиздавач ФИЛУМ).

Професор Милош Ковачевић дао је изузетан допринос угледу и афирмацији Универзитета и факултета у земљи и иностранству на више поља.

На пољу деловања у одборима и комисијама, издвајамо најрепрезентативније. Председник је Матичног научног одбора за језик и књижевност Министарства просвете и науке Републике Србије од 2011. године, члан Комисије за рангирање словенских часописа при Међународном комитету слависта; МКС листа часописа, члан Одбора за језик Академије наука и умјетности Републике Српске, руководиоца Одјељења за српски језик Института „Иво Андрић“ у Андрићграду, члан Одбора за стандардизацију српског језика, председник Одбора за језик Српске књижевне задруге.

Проф. др Милош Ковачевић одржао је више од 50 јавних предавања у културним центрима и институцијама у разним градовима Србије, Црне Горе, и Републике Српске. Учествовао је на десетинама трибина за популаризацију и одбрану дигнитета српског језика и српског националног идентитета.

За свој научни и друштвени допринос проф. др Милош Ковачевић добио је следеће награде и признања:

1. Српски патриотски савез Немачке: Српски оскар популарности и Српску патриотску медаљу, Диселдорф, 2000.
2. Академија Иво Андрић: „Високо интернационално признање за животно дело“, Београд, 2015.
3. Српско просвјетно и културно друштво Просвјета: Повеља за допринос у чувању и јачању српске просвјете, културе и духовности, Пале, 2015.
4. International Biographical Centre of Cambridge, England: International Intellectual of the year 2001, Cambridge, England, 2001.
5. Јавна установа за културу Пале: Повеља Душко Трифуновић за изузетан допринос у очувању и његовању српског језика, Пале, 2016.
6. Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу: Признање за изузетна научна или уметничка остварења, Крагујевац, 2016.
7. Удружење књижевника Србије: Повеља за животно дело, Београд, 2017.
8. Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу: Плакета за допринос унапређењу научноистраживачког рада, Јагодина, 2018.
9. Министарство културе и информисања Републике Србије: Признање Културни образац за посвећени рад на корист наше културе, Београд, 2019.
10. Српски културни центар Тирилица из Београда: Благодарница, Београд, 2020.
11. Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци: Плакета, Бања Лука, 2021.
12. Универзитет у Крагујевцу: Годишња награда за изузетне резултате у научноистраживачком раду постигнуте на Универзитету у Крагујевцу, 2021.
13. Удружење Тирилица Нови Сад: Награда Мркаљ и Вук за 2020. годину, за књигу *Борба за ћирилицу и српски језик*, Нови Сад, 2021.
14. Културно-просветна заједница Србије: Изузетна Вукова награда за изузетан допринос развоју културе у Републици Србији и свесрпском културном простору, Београд, 2022.
15. Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу: Почасна диплома *Народни учитељ*, Јагодина, 2022.
16. Универзитет у Крагујевцу: Светосавска повеља за животно дело, Крагујевац, 2023.

17. Филолошко-уметнички факултет Крагујевац: Захвалница др Милошу Ковачевићу за постигнуте изузетне резултате који су допринели развоју Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2023.

Професор Милош Ковачевић испуњава законски услов предвиђен чланом 78. Закона о високом образовању јер у универзитетској настави ради од 1976. године.

Правилником о условима и поступку доделе звања и права лица изабраног у звање професор емеритус Универзитета у Крагујевцу (број: III-01-267/17 од 30. 03. 2017. године, у даљем тексту: Правилник Универзитета) предвиђено је да: „За доделу звања професор емеритус наставник мора испунити и услов да је на факултету у саставу Универзитета био у радном односу, са пуним радним временом, најмање 5 последњих година пре пензионисања, односно најмање 5 година које претходе одласку у пензију“. Професор Ковачевић јесте у радном односу на Универзитету у Крагујевцу (ФИЛУМ) од 2005. године до одласка у пензију (30. 9. 2023.), али од 2010. са подељеним радним односом (70% на Филолошком факултету Универзитета у Београду и 30% на ФИЛУМ-у, Универзитет у Крагујевцу), што значи да последњих пет година непосредно пре одласка у пензију није био запослен на Универзитету у Крагујевцу са пуним радним временом.

Комисија, у погледу испуњености овог услова констатује:

- професор Ковачевић је у потпуности испунио све услове прописане Законом о високом образовању;
- услов прописан Правилником Универзитета далеко је рестриктивнији од услова прописаног Законом о високом образовању, при чему је Правилник Универзитета дефинисао овај услов пре ступања на снагу важећих законских одредби везаних за избор професора емеритуса;
- дељење радног односа професора Ковачевића између два универзитета, као и његово целокупно кретање у професионалном ангажовању условљено је околностима на које није могао утицати (почев од грађанског рата у СФРЈ);
- својим ангажовањем на Универзитету у Крагујевцу, а пре свега резултатима које је остварио у свакој од категорија предвиђених Законом и Правилником Универзитета, професор Ковачевић није само компензовао, него је и далеко надмашио обим ангажовања који је уговорима о раду регистрован као проценат у којем је био у радном односу.

Због свега наведеног, са пуном одговорношћу Комисија предлаже Сенату Универзитета да професору др Милошу Ковачевићу додели звање професора емеритуса за област хуманистичких наука. У преко четрдесет година дугој научној каријери постигао је немерљиве научне успехе у свим областима у којима се српски језик изучава, а првенствено у областима синтаксе, стилистике, идентитетских питања српског језика као и питањима социolingвистике и историје српског књижевног језика. Сматрамо да Филолошко-уметничком факултету и Универзитету у Крагујевцу треба да буде част да Милоша Ковачевића, светски научно признатог (International Biographical Centre of Cambridge, England изабрао га је за светског интелектуалца из области друштвених наука за 2001. годину), неспорно водећег и најутицајнијег српског лингвисту, и веома значајну јавну, академску, културну и друштвену личност, има за свог професора емеритуса.

Крагујевац, 22. новембар 2023.

Комисија:

Др Драган Бошковић,
редовни професор Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу,
ужа научна област Српска књижевност

Др Сања Ђуровић,
редовни професор Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу,
ужа научна област Савремени српски језик

Ђуровић

Др Илијана Чутура,
редовни професор Факултета педагошких наука у Јагодини,
ужа научна област Српски језик са методиком.

Илијана Чутура